

Miten asioiden yhteensovittaminen voi tapahtua osallistavassa suunnittelussa?

Minna Mattila-Aalto
Tutkimus- ja kehittämispäällikkö, VTT
TTS Työteho-seura
minna.mattila-aalto@tts.fi

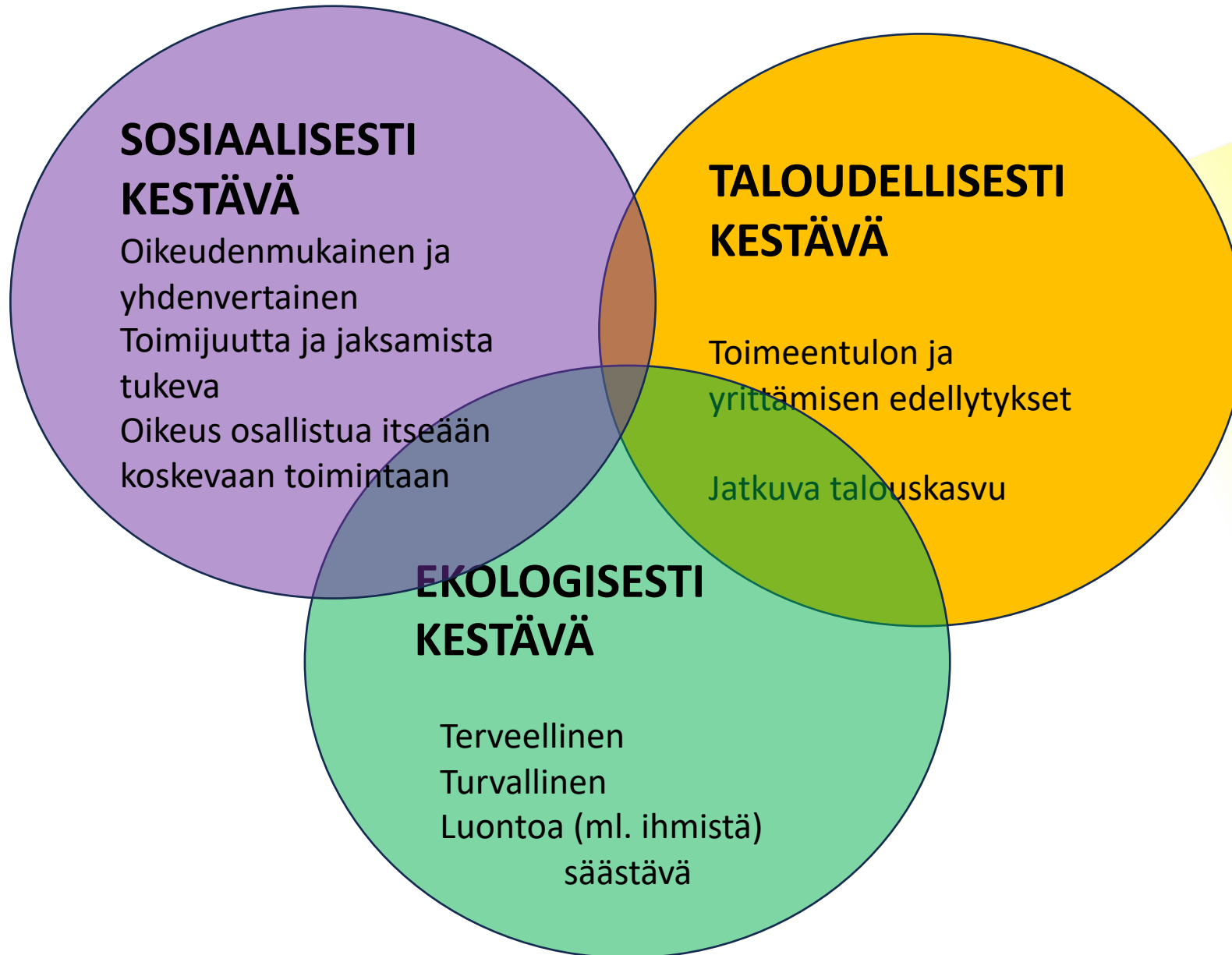
AIKAMME SUURIN TEHTÄVÄ

Ilmaston lämpenemisen
estäminen ja luonnon
monimuotoisuuden
säilyttäminen:

**maapallon pitäminen
elinkelpoisena
seuraaville sukupolville**

Eri tavoin elinkelpoinen?

Kysely

Mikä on roolisi suunnittelussa?

- tiedontuottaja
- päätöksentekijä
- lausunnonantaja
- mielipidevaikuttaja tai edunvalvoja

Vaihtoehtoiset toimintaväylät

Mikä on
näkökulmastasi
uskottava ja
toivottava tai
sinulle annettu
väylä?

ARVOPOHJAISET
INTRESSIT

Yhteinen päämäärä
INTRESSIRISTIRIIDAT

Mitä minä
tästä
hyödyn?

Väittäjä 1:

IHMISET RIITELEVÄT, EIVÄT ASIAT.

Asioiden yhteen-
sovittaminen on helppoa,
jos ei tarvitse välittää
ihmisistä.

Väittäämä 2:

FAKTAPOHJAINEN TIETO
RATKAISEE YHTEENSOVITTAMISEN
ONGELMAT.

Faktapohjaisesta tiedosta syntyy kiistoja.

Kysely

Mistä tiedosta kiistellään tai on epäselvyyttä
merialuesuunnittelussa?

Intressiryhmien osallistaminen

- ✿ jakaa tietoa intressiryhmiä vaikuttavista suunnitelmista ja toimenpiteistä
- ✿ luoda parempia suhteita toimintaympäristöön ja helpottaa suunnittelutyötä
- ✿ välittää intressiryhmien näkemykset ja mielipiteet suunnitteluun
- ✿ toteuttaa laillisuutta ja ihmisoikeuksia demokratiaperiaatteella
- ✿ edistää suunnittelua ja tuottaa intressiryhmien kannalta parempaa päätöksentekoa
- ✿ **nostaa esiin ristiriitaisia tavoitteita ja vähentää konflikteja**

Osallistumisen tasot ja osallistamisen vaikuttavuus

- 1 Manipulaatio = muokataan intressiryhmien mielipiteitä
- 0 Intressiryhmien hallinta = opetetaan

1 Tiedottaminen (riippumatta siitä, mitä osallistuja ajattelevat)

2 Konsultointi = intressiryhmien kuuleminen ja informoiminen ilman, että sillä on välttämättä vaikutusta

3 Sovittelu = mielipiteiden salliminen, yhdessä ymmärtäminen ja konfliktien ratkaiseminen

4 Intressiryhmillä on valta päätöksenteossa

5 Intressiryhmät tekevät päätökset

Osallistava suunnittelu tuottaa edellytykset intressipohjaiselle neuvottelulle ja parlamentaarisille päätöksenteolle

Syntykö asioita
yhteensovittaessa tilaa
intressien yhteensovitteluun?

Sovittelu vs. muu konfliktinratkaisu

Muu konfliktinratkaisu	Sovittelumenettely
Ratkaisu tapahtuu muiden toimesta	Ratkaisu tapahtuu osallisten toimesta
Etsii norminmukaista oikeaa ratkaisua – annettu sääntö auktoriteettina	Etsii kollektiivista parasta ratkaisua - yhteisö auktoriteettina
Keskittyy menneeseen - Mitä on tapahtunut?	Keskittyy tulevaan - mitä tapahtuu, jos emme ratkaise
Painottaa vaatimuksia ja sulkee pois	Painottaa intressejä ja laajentaa

oikeuden mukaisuus

oikeudenmukaiseksi koettu

Kollektiivisen
hyväksynnän
voima

(Yhteen)sovittelu edellyttää

SUUNNITTELUUN OSALLISTUVILLA ON

- halua kuunnella ja kuulla muita
 - **mitä tai ketä, en ainakaan halua tai jaksaa kuunnella... tai näe tehtäväkseni kuunnella tai tiedottaa?**
- oman intressin ja väylän tunnistamista
 - **mitkä asiat koen uhkaavan oman/ viiteryhmäni intressin toteutumista?**

MIKÄ JOHTAA SIVUUTTAMISEEN, ULOSSULKEMISEEN JA PUOLUSTUSREAKTIOIHIN?

Sovittelu edellyttää

- tahtoa tarkastella asioita muiden näkökulmista
 - **keiden näkemykselle en anna arvoa ja miksi?**
- pyrkimystä ymmärtää, miltä asiat näyttävät muusta kuin omasta näkökulmasta/ väylästä katsottuna
 - **luulenko tietäväni, mitä muut ajattelevat ja miksi niin ajattelevat?**

MIKSI KESKUSTELUYHTEYS SYNTYY TAI KATKEAA?

Mitä ja miten sovittaa osana suunnitteluprosessia?

- vaihtoehtoisia **tapoja/ keinoja tunnistaa ja käsitellä rakentavasti suunnitteluprosessissa ilmeneviä intressiristiriitoja**, jotka aiheuttavat riskejä asioiden yhteensovittamiselle
- intressiristiriitojen sivuuttamisesta aiheutuvien haittojen ja ”kustannusten” vähentämistä ja minimointia suunnitteluprosessin aikana

Kysymyksiä